

Список використаних джерел

1. Кашлюк Ю.І. Основні чинники, які впливають на психологічне благополуччя особистості. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка. Вип. 34. Київ, 2016. С. 170–186.

2. Собченко О.М. Індивідуально-психологічні особливості поведінки рятувальників у стресових обставинах: дис. канд. психол.наук: 19.00.09. Донецький фн-т післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників АПН України. Донецьк, 2006. 331 с.

3. Трубавіна І. Спектр проблем біженців в Україні в війні 2022 року: акценти і спостереження. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: зб. тез II Міжнар. наук. конф., 21–22 квіт. 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 29–31.

4. Юрків Я. І., Луканов Д. В. Труднощі соціально-психологічної адаптації вразливих верств внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 1 (48). С. 469–472.

УДК 159.923.2-057.36«364»

Назарова Марина Миколаївна,

здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри юридичної психології Національної
академії внутрішніх справ

ХАРАКТЕРИСТИКА САМОСТАВЛЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Поліцейські з 24.02.2022 кожного дня стикаються з емоційним напруженням при виконанні пограбованих на них повноважень та пов'язані з високим рівнем небезпеки для поліцейських. Принцип «Безперервності» несення служби в умовах воєнного стану, як ніколи, виконується на всі 120 %. Поліцейські постійно перебувають у засобах індивідуального бронезахисту, озброєні пістолетами та автоматами, ризикують своїм власним життям та здоров'ям, звільнюють людей від завалів, надають домедичну допомогу, стикаються з великою кількістю озброєних людей, а звичні звернення громадян на гарячу лінію 102 до останнього розцінюються – високим рівнем небезпеки. Незвичні умови несення служби, повітряні тривоги, загроза використання проти поліцейських балістичної зброї призводять до фізичної втоми, психологічного виснаження, професійного вигорання, емоційних зривів, панічних атак тощо. Тому через це виникають певні психологічні труднощі в несенні служби, виконання своїх службових завдань і посадових обов'язків, знизилась професійність та бажання їх виконання загалом.

Враховуючи всі ті внутрішні зміни котрі відбуваються з поліцейським під впливом зовнішніх факторів важливим є саме самоутотожнення поліцейського, як цілісної особистості в розрізі Я-концепції.

Наприклад Ю.І. Матвеев розглядає Я-концепцію як уявлення індивіда про свої соціальні якості, про свій реальний, можливий і необхідний соціальний статус, про потреби, інтереси, ідеали, що інтегрувалися у складну динамічну систему. Ця система регулює і направляє всі свідомі дії людини. Ядро цієї концепції – сукупність установок індивіда на самого себе. Її якісні параметри визначають три компоненти, що характеризують соціальну настанову як цілісне утворення – когнітивний, емоційний, поведінковий. Когнітивна (пізнавальна) складова я-концепції приймає вигляд сукупності переконань, обґрунтованих або ні, але таких, в яких людина впевнена. Емоційна складова приймає вигляд оцінюємоційного ставлення індивіда до самого себе, до образу власного «Я». Поведінкова складова спрямовує дії індивіда, які базуються на уявленнях про самого себе, свої потенційні можливості.

Р. Бернс розглядає Я-концепцію як сукупність установок «на себе» і виділяє в ній три елементи:

- 1) образ «Я» – уявлення індивіда про самого себе;
- 2) самооцінку – афективну оцінку цього уявлення, яка може мати різну інтенсивність, оскільки конкретні риси образу «Я» можуть викликати більш або менш сильні емоції, пов'язані з їх осудом, або прийняттям в залежності від контексту і самого когнітивного змісту;
- 3) потенційну поведінкову реакцію, тобто ті конкретні дії, що можуть бути викликані образом «Я» і самооцінкою. Ш. Самюель виділяє чотириохвимірну Я-концепцію: образ тіла, соціальне «Я», когнітивне «Я» і самооцінку.

Саме в розрізі важливості актуальності питання, вважаємо доречним вивчення поліцейських саме спираючись на чотириохвимірну Я-концепцію Ш. Самюеля з використанням тест-опитувальника самоставлення (В. В. Столін, С. Р. Пантелеєв)

Тест-опитувальник самоставлення (ВЗГ) побудований відповідно до розробленої В. В. Столін ієрархічною моделлю структури самоставлення. Дана версія опитувальника дозволяє виявити три рівні самовідношення, що відрізняються за ступенем узагальненості:

- Глобальне самоставлення;
- Самоотношение, диференційоване за самоповазі, аутсімпатії, Самоінтерес і очікуванням ставлення до себе;
- Рівень конкретних дій (готовностей до них) у відношенні до свого «Я».

В якості вихідного приймається відмінність змісту «Я-концепції» (знання або уявлення про себе, в тому числі і у формі оцінки вираженості тих чи інших рис) і самоствавлення. В ході життя людина пізнає себе і накопичує про себе знання, ці знання становлять змістовну частину його уявлень про себе. А в період воєнного стану кожна людина, а особливо поліцейський, піддається активному впливу зовнішнього середовища та як наслідок відбуваються особистісні зміни.

Однак знання про себе самого, природно, людині небайдужі: те, що в них розкривається, виявляється об'ктом його емоцій, оцінок, стає предметом його більш-менш стійкого самоствавлення. Оскільки всі зміни, що відбуваються є абсолютно новими та не звичними для поліцейського.

Опитувальник включає наступне шкали:

Шкала S – вимірює інтегральне почуття «за» чи «проти» власне «Я» випробуваного.

Шкала I – самоповага.

Шкала II – аутосимпатія.

Шкала III – очікуване ставлення від інших.

Шкала IV – самоінтерес.

Опитувальник містить також сім шкал спрямованих на вимірювання вираженості установки на ті чи інші внутрішні дії на адресу «Я» випробуваного.

Шкала 1 – самовпевненість.

Шкала 2 – ставлення інших.

Шкала 3 – самоприйняття.

Шкала 4 – саморуководство, самопослєдовательність.

Шкала 5 – самозвинувачення.

Шкала 6 – самоінтерес.

Шкала 7 – саморозуміння.

Використання даного тесту опитувальника надає змогу відсліддити особливості самосприйняття поліцейським самого себе та особливості я-концепції в розрізі теперішнього часу та військового стану.